

Geef richting en maak de uitvoering mogelijk

Nederland wil woningen bouwen, ruimte bieden aan bedrijven, de industrie vernieuwen en minder afhankelijk worden van energie uit het buitenland. Daarvoor is een energiesysteem nodig dat betrouwbaar, betaalbaar, duurzaam en weerbaar is. Een systeem waarin elektriciteit, duurzame gassen en warmte elkaar versterken en huishoudens, bedrijven en maatschappelijke voorzieningen toegang houden tot energie.

De uitvoering loopt echter steeds vaker tegen grenzen aan. Ondernemers kunnen niet uitbreiden of verduurzamen, woningbouwprojecten lopen vertraging op en noodzakelijke investeringen worden uitgesteld. Tegelijkertijd zijn ruimte, netcapaciteit, uitvoeringskracht en financiële middelen schaars. Omdat de aanleg van energie-infrastructuur jaren duurt, bepalen de keuzes van vandaag hoeveel ruimte Nederland straks heeft om te wonen, te werken en te verduurzamen.

Netbeheerders investeren maximaal en werken aan uitbreiding en een betere benutting van de bestaande infrastructuur. Maar bouwen en slimmer benutten zijn niet voldoende. Er zijn politieke keuzes nodig over de inrichting van het energiesysteem, de inzet van verschillende energiedragers, de verdeling van schaarse ruimte en de financiering van de uitvoering. Die keuzes zijn nodig om ruimte te creëren voor woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming, en om de maatschappelijke kosten beheersbaar te houden. Netbeheer Nederland vraagt de Kamer daarom om op vijf punten richting te geven, financiële dekking te organiseren en tijdige uitvoering mogelijk te maken.

Netbeheer Nederland vraagt de Kamer daarom om op vijf punten richting te geven.

1. Geef groen gas en slimme hybride warmtepompen een volwaardige plaats in de transitie

- Een duurzaam energiesysteem kan niet alleen op elektriciteit draaien. Groen gas benut de bestaande gasinfrastructuur, beperkt de extra druk op het elektriciteitsnet en biedt huishoudens, bedrijven en industrie een haalbare verduurzamingsroute.
- Slimme hybride warmtepompen kunnen het gasverbruik snel verlagen en flexibel worden aangestuurd. Ze maken verduurzaming mogelijk op plekken waar een warmtenet of volledig elektrische warmtepomp (voorlopig) niet uitvoerbaar of doelmatig is. Zowel in de transitie periode als daarna spelen hybride warmtepompen in combinatie met groen gas een belangrijke rol. Ook helpen ze het gasnet betaalbaar te houden voor huishoudens en bedrijven die pas later volledig kunnen overstappen.
- Geef daarom snel duidelijkheid over de invoering van de bijmengverplichting groen gas, zodat invoering in 2027 binnen bereik blijft. Vraag het kabinet daarnaast om uiterlijk twee jaar na inwerkingtreding te beoordelen of de verplichting na 2031 kan worden verhoogd en tot 2040 kan worden verlengd. De bijmengverplichting creëert een structurele vraag naar groen gas en biedt producenten daarmee de zekerheid

die nodig is om te investeren in nieuwe productie-installaties en uitbreiding van bestaande capaciteit.

- Borg tegelijk dat hybride en volledig elektrische warmtepompen vanaf 2029 standaard slim aanstuurbaar zijn. Sluit de hybride warmtepomp in beleid en regelgeving niet bij voorbaat uit waar een warmtenet of volledig elektrische oplossing niet doelmatig of uitvoerbaar is.

2. Zorg dat de ambities voor warmtenetten uitvoerbaar zijn

- Collectieve warmte is nodig om woningen en gebouwen te verduurzamen zonder alle warmtevraag naar het elektriciteitsnet te verschuiven. Het kabinet wil in 2030 200.000 extra warmtenetaansluitingen realiseren. Nieuwe wetgeving biedt daarvoor een basis, maar leidt niet vanzelf tot nieuwe aansluitingen.
- Warmtebedrijven kunnen alleen investeren als er langjarige duidelijkheid bestaat over financiering, tarieven en risico's. Zonder die duidelijkheid vallen projecten stil en krijgen bewoners geen betaalbaar aanbod.
- Reserveer daarom bij de Voorjaarsnota 2027 voldoende middelen voor warmteprojecten die vóór 2030 van start moeten gaan. Zorg voor een toereikende Warmtenetten Investeringssubsidie, kostendeekkende tarieven en een waarborgfonds waarmee investeringsrisico's kunnen worden afgedekt.
- Geef daarnaast snel duidelijkheid over de financiële randvoorwaarden voor verdere opschaling na 2030. Zo voorkomen we dat projecten stilvallen, kennis en uitvoeringskracht verloren gaan en de druk op het elektriciteitsnet verder toeneemt.

3. Geef in 2027 duidelijkheid over de energie-infrastructuur voor de industrie

De verduurzaming van de industrie vraagt om keuzes over de toekomstige energievraag en de infrastructuur voor elektriciteit, waterstof, groen gas, warmte en CO₂. Door de lange doorlooptijden moeten bedrijven en netbeheerders ruim vóór 2030 weten welke infrastructuur waar wordt ontwikkeld. Vraag het kabinet om in 2027 per industriecluster afspraken vast te leggen over:

- de benodigde energiedragers en bijbehorende infrastructuur
- de planning van de belangrijkste projecten
- de verantwoordelijkheden van het Rijk, netbeheerders en bedrijven
- de infrastructuur die vooruitlopend op de volledige marktvraag moet worden ontwikkeld
- de verdeling van de financiële risico's

Van belang om daarbij te borgen dat elektrificatie, waterstof, CCS, groen gas en hybride toepassingen worden beoordeeld op hun bijdrage aan een betaalbaar, uitvoerbaar en toekomstbestendig energiesysteem. Zo voorkomen we dat energievraag, energieaanbod en infrastructuur uit elkaar gaan lopen.

4. Maak concreet wat een weerbaar energiesysteem vraagt

Het energiesysteem moet duurzaam, betaalbaar, betrouwbaar en weerbaar zijn. Nog onvoldoende duidelijk is tegen welke verstoringen het systeem bestand moet zijn, welk niveau van energiezekerheid daarbij hoort en welke kosten de samenleving daarvoor wil dragen.

Vraag het kabinet om samen met netbeheerders, energieproducenten en kennisinstellingen verschillende scenario's voor de weerbaarheid van het energiesysteem uit te werken. Van belang om daarbij in ieder geval in beeld te brengen:

- hoeveel opslag, reserves en regelbaar vermogen nodig zijn
- welke rol de bestaande gas- en elektriciteitsinfrastructuur houdt
- hoe afhankelijk Nederland wordt van energie-import
- welke afhankelijkheden ontstaan rond kritieke grondstoffen, technologie en digitale systemen
- welke investeringen nodig zijn om grote verstoringen op te kunnen vangen

Van belang om de daaruit voortvloeiende politieke keuzes en investeringsbesluiten aan de Kamer voor te leggen. Zo krijgt weerbaarheid een concrete plaats in het ontwerp en de financiering van het toekomstige energiesysteem.

5. Zorg voor een financieel onderbouwde langetermijnkoers

De verduurzaming van het energiesysteem vraagt om investeringen die ver voorbij één kabinetsperiode reiken. Verbind de doelen uit het Nationaal Plan Energiesysteem daarom aan concrete maatregelen, structurele middelen en een financieel onderbouwd uitvoeringspad. Alleen met een stabiele koers en langjarige financiële zekerheid kunnen bedrijven, overheden en netbeheerders tijdig investeren. Zonder die zekerheid worden investeringen uitgesteld, lopen kosten op en blijft de uitvoering afhankelijk van wisselend beleid.